

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 134/2018-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 8. marca 2018 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti VINICA, a. s., Cesta slobody 771, Vinica, právne zastúpenej advokátom JUDr. Petrom Tonhauserom, PhD., J. Cikker 8, Banská Bystrica, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva podnikat' a uskutočňovať inú zárobkovú činnosť podľa čl. 35 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Okresného súdu Veľký Krtíš sp. zn. 10 C 18/2016 zo 17. júna 2016, rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 15 Co 374/2016 z 29. marca 2017 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Cdo 149/2017 z 27. septembra 2017 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti VINICA, a. s., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 5. januára 2018 doručená sťažnosť spoločnosti VINICA, a. s. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a porušenie svojho základného práva podnikat'

a uskutočňovať inú zárobkovú činnosť podľa čl. 35 ods. 1 ústavy rozsudkom Okresného súdu Veľký Krtíš (ďalej aj „okresný súd“) sp. zn. 10 C 18/2016 zo 17. júna 2016 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie okresného súdu“), rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej aj „krajský súd“) sp. zn. 15 Co 374/2016 z 29. marca 2017 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie krajského súdu“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) sp. zn. 6 Cdo 149/2017 z 27. septembra 2017 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu“).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka bola pred všeobecnými súdmi účastníčkou konania (na strane odporcu) o vypratanie nehnuteľnosti. Napadnutým rozhodnutím okresného súdu jej bola uložená povinnosť vypratať v žalobe označené pozemky.

Sťažovateľka sa stotožňuje so zistením skutkového stavu okresným súdom, pokiaľ ide o posúdenie platnosti nájomnej zmluvy k predmetu sporu; uzatvorenie dodatku č. 1 k nájomnej zmluve, ktorého predmetom bola zmena výmery prenajatých pozemkov, a uzatvorenie dodatku č. 2 k nájomnej zmluve, ktorého predmetom bolo dojednanie možnosti odstúpenia od nájomnej zmluvy k 1. októbru bežného roka a dojednanie trojročnej výpovednej lehoty, no doba trvania nájmu nemala byť dodatkom dotknutá.

Podľa bodu V dodatku č. 2 k nájomnej zmluve z 30. septembra 2011 odstúpiť od zmluvy mohli obidve strany oznámením svojho zámeru druhej strane k 1. októbru bežného roka. Výpovedná doba bola 3 roky alebo dohodou.

Sťažovateľka sťažnosťou presadzuje názor, podľa ktorého mali všeobecné súdy vysloviť neplatnosť uvedeného dojednania, pretože podľa jej názoru je evidentné, že z dodatku nie je zrejmé, ktorý z dvoch spôsobov ukončenia zmluvného vzťahu si zmluvné strany zamýšľali dojednať.

Následne sa sťažovateľka domáha aplikácie § 8 a § 12 ods. 1 zákona č. 504/2003 Z. z. o nájme poľnohospodárskych pozemkov, poľnohospodárskeho podniku a lesných pozemkov a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

na prejednávaniu veci, v dôsledku čoho by nájomná zmluva mala byť platne uzavretá do 31. decembra 2019.

Sťažovateľka svoj názor odôvodňuje § 41 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“) a tvrdí, že právny úkon (dojednanie dodatku) mal byť neplatný v jeho vadnej časti, čím by sa na vadné dojednanie hľadelo tak, akoby nikdy neexistovalo.

Uvedená úvaha by teda mala viesť sťažovateľku k úspechu v spore.

Okresný súd však skutkovo ustálil, že navrhovateľ účinne využil možnosť odstúpenia od nájomnej zmluvy, čím začala plynúť trojročná výpovedná doba, ktorá v čase podania návrhu o vypratanie nehnuteľnosti už uplynula. Na základe uvedeného považoval sťažovateľku za subjekt užívajúci pozemky bez právneho dôvodu a rozhodol o povinnosti pozemky vypratať.

Sťažovateľka napáda názor okresného súdu z dôvodu, že posúdil sporné ustanovenie dodatku č. 2 k nájomnej zmluve ako platné dojednanie odstúpenia od zmluvy a zároveň vyslovil názor o plynutí výpovednej doby. Podľa jej názoru zmienené inštitúty si zo samotnej ich podstaty konkurujú a nemôžu byť platné súčasne. V konsekvenciách to znamená „dobrý“ základ pre použitie sťažovateľkinho právneho názoru na prejednávaniu veci.

Sťažovateľka napadnutému rozhodnutiu okresného súdu vytýka, že nie je zrejmé, z akého dôvodu favorizoval názor o platnom odstúpení od zmluvy pred posúdením neplatnosti právneho úkonu. Napadnuté rozhodnutie okresného súdu je preto podľa jej názoru arbitrárne, čo zakladá porušenie označených základných práv.

Napadnutému rozhodnutiu krajského súdu sťažovateľka vytýka, že súd sa nestotožnil s jej právnym názorom, ktorý sa týka posúdenia veci, najmä posúdenia sporného znenia dodatku č. 2 k nájomnej zmluve a vo vzťahu k tejto otázke iba všeobecne konštatoval, že dodatok č. 2 posudzoval podľa jeho obsahu, čo zakladá arbitrárnosť tohto rozhodnutia.

Sťažovateľka poukazuje tiež na to, že v spore nemožno použiť výkladové pravidlo *contra proferentem*, ktoré by odôvodňovalo pričítanie sporného výkladu na ťarchu tej strany, ktorá spornosť založila (keďže nejde o obchodný spor, ale občiansky spor). Tvrdí tiež, že v napadnutom rozhodnutí krajského súdu nie je odôvodnený ani taký názor, podľa ktorého by sporné znenie dodatku č. 2 mala koncipovať ona sama.

Napadnutému rozhodnutiu najvyššieho súdu sťažovateľka vytká arbitrárne posúdenie prípustnosti dovolania. Najvyšší súd sťažovateľke vytkol nesprávne vymedzenie dovolacieho dôvodu. Sťažovateľka v podanom dovolaní poukazuje na nesprávne posúdenie veci odklonom od ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu. Najvyšší súd pri odmietnutí dovolania zdôraznil, že bez poukázania na konkrétnu ustálenú súdnu prax nie je spôsobilý súdiť, či k odklonu došlo. Podľa názoru sťažovateľky najvyšší súd ju neprípustne zaťažil bremenom preukázania prípustnosti dovolania. Otázku prípustnosti dovolania mal najvyšší súd podľa jej názoru skúmať *ex officio*. Sťažovateľka namieta, že najvyšší súd je sám tvorcom dovolacej judikatúry, a preto ona sama nemá reálnu možnosť jeho judikatúru absolútne poznať, mať k nej absolútny prístup ani mať vedomosť o tom, aká konkrétna judikatúra (čo sa týka kvantity) bude najvyšším súdom považovaná za judikatúru ustálenú.

Na základe uvedeného sťažovateľka v petite sťažnosti žiada, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že rozsudkom Okresného súdu Veľký Krtíš sp. zn. 10 C 18/2016 zo 17. júna 2016, rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 15 Co 374/2016 z 29. marca 2017 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Cdo 149/2017 z 27. septembra 2017 bolo porušené jej základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jej základné právo podnikat' a uskutočňovať inú zárobkovú činnosť podľa čl. 35 ods. 1 ústavy, aby napadnuté rozhodnutie krajského súdu a napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu zrušil a aby vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

K napadnutému rozhodnutiu Okresného súdu Veľký Krtíš sp. zn. 10 C 18/2016 zo 17. júna 2016

Pokiaľ ide o napadnuté rozhodnutie okresného súdu, ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, z ktorého vyplýva, že právomoc ústavného súdu je daná iba vtedy, ak o ochrane základných práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Ústavný súd preto konštatuje, že nemá právomoc preskúmať napadnuté rozhodnutie okresného súdu, keďže ho už meritórne preskúmal na základe odvolania krajský súd, ktorý bol oprávnený a zároveň povinný poskytnúť sťažovateľke ochranu jej právam.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd sťažnosť v časti smerujúcej proti napadnutému rozhodnutiu okresného súdu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 405/04, III. ÚS 133/05, IV. ÚS 155/2010, III. ÚS 311/2014).

K napadnutému rozhodnutiu Krajského súdu v Banskej Bystrici

sp. zn. 15 Co 374/2016 z 29. marca 2017

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu o zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Predmetom sťažnosti je tvrdenie, že sporné ustanovenie bodu V dodatku č. 2 k nájomnej zmluve z 30. septembra 2011 je neplatné. Na základe toho sa sťažovateľka domáha vyslovenia právneho názoru o trvaní nájomného vzťahu, čo by v dôsledku znamenalo prekážku zamedzujúcu vyprataniu pozemkov.

Podľa § 35 ods. 2 Občianskeho zákonníka právne úkony vyjadrené slovami treba vykladať nielen podľa ich jazykového vyjadrenia, ale najmä tiež podľa vôle toho, kto právny úkon urobil, ak táto vôľa nie je v rozpore s jazykovým prejavom.

Sťažovateľka poukazuje na to, že okresný súd vec správne ustálil v tom ohľade, že strany uzavreli dodatok č. 2 k nájomnej zmluve pojednávajúci o možnosti odstúpenia od nej. V zmienenom dodatku ale nachádza rozpor (nevhodné použitie pojmov odstúpenie od zmluvy *contra* výpoveď), ktorý jej potenciálne umožňuje tvrdiť neplatnosť takého dojednania.

Podľa názoru ústavného súdu všeobecné súdy správne vyložili prejav vôle v dodatku č. 2 k nájomnej zmluve ako udržateľný, pretože z prejavenej vôle vyplýva, že strany si dodatkom mienili dohodnúť spôsob ukončenia nájomného vzťahu.

Podmienkou ukončenia nájomného vzťahu bolo platné oznámenie zámeru ukončiť zmluvný vzťah druhej strane (k určitému dátumu). Toto oznámenie potom zakladalo začiatok plynutia výpovednej doby, ktorej uplynutím sa nájomný vzťah mal ukončiť. Z uvedeného možno konštatovať, že prejavená vôľa bola zameraná na ukončenie nájomného vzťahu (smerovanie prejavu vôle) za splnenia práve uvedených podmienok. V tomto kontexte je námietka tvrdiaca, že na ťarchu sťažovateľky bolo pričítané koncipovanie sporného dodatku, neopodstatnenou, pretože pre posúdenie veci bolo rozhodujúce posúdenie zamerania prejavu vôle (na vyvolanie následkov, ktoré strany chceli právnym úkonom vyvolať). Tie vyplývajú z koncipovania ukončenia zmluvného vzťahu oznámením a uplynutím výpovednej doby.

Všeobecné súdy oznámenie zámeru ukončiť zmluvný vzťah skutkovo ustálili ako platne naplnené. Skutkovo ustálili aj uplynutie výpovednej doby. Ústavný súd má na tomto mieste za potrebné vyzdvihnúť tiež, že krajský súd poukázal vo svojom napadnutom rozhodnutí na to, že sporný právny úkon (dodatok č. 2) bolo potrebné posudzovať podľa jeho obsahu. V podrobnostiach ústavný súd odkazuje na odôvodnenie napadnutého rozhodnutia krajského súdu.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd nevidí dôvod opodstatňujúci jeho ingerenciu v spore.

Ústavný súd z uvedených dôvodov odmietol sťažnosť v časti smerujúcej proti rozhodnutiu krajského súdu ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

K napadnutému rozhodnutiu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

sp. zn. 6 Cdo 149/2017 z 27. septembra 2017

Pridržiavajúc sa svojej stabilnej judikatúry ústavný súd poukazuje na to, že základné práva na súdnu ochranu (siedmy oddiel ústavy) „sú výsledkové“, to znamená, musí im zodpovedať proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov

(m. m. III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08, III. ÚS 196/2015). Aj z ďalšej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 79/03, I. ÚS 236/03) obdobne ako z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“; napr. Komanický c. Slovenská republika, rozsudok zo 4. 6. 2002) vyplýva, že ústavný súd a ESLP overujú, či konanie posudzované ako celok bolo spravodlivé v zmysle čl. 46 až čl. 50 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Keďže napadnuté rozhodnutie krajského súdu nejaví znaky porušenia sťažovateľkou označených základných práv a keďže sťažovateľka sa v celom priebehu konania domáha zjednania nápravy na základe ústavným súdom práve preskúmaných dôvodov, nebola otázka negatívneho posúdenia prípustnosti dovolania pre spravodlivosť konania ako celku otázkou podstatného významu.

Ústavný súd z uvedených dôvodov odmietol sťažnosť v časti smerujúcej proti rozhodnutiu najvyššieho súdu ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

O ďalších návrhoch sťažovateľky formulovaných v sťažnostnom petite (zrušenie napadnutého rozhodnutia krajského súdu a napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu, vrátenie veci okresnému súdu na ďalšie konanie) z dôvodu odmietnutia sťažnosti už nebolo potrebné rozhodnúť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. marca 2018